

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Кафедра філософії (№ 701)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова НМК 2
 М. С. Зряхов
« 30 » 08 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОBOB'ЯЗKОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

- Галузь знань:** 10 Природничі науки
11 Математика та статистика
12 Інформаційні технології
15 Автоматизація та приладобудування
16 Хімічна та біоінженерія
17 Електроніка та телекомунікації
19 Архітектура та будівництво
- Спеціальність:** 101 Екологія
103 Науки про Землю
113 Прикладна математика
121 Інженерія програмного забезпечення
122 Комп'ютерні науки
123 Комп'ютерна інженерія
124 Системний аналіз
125 Кібербезпека
126 Інформаційні системи та технології
151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології
152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка
153 Мікро- та наносистемна техніка
163 Біомедична інженерія
172 Телекомунікації та радіотехніка
173 Авіоніка
193 Геодезія та землеустрій

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2019 рік

Робоча програма з дисципліни «Філософія» для студентів за спеціальностями: 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 113 Прикладна математика, 122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології, 123 Комп'ютерна інженерія, 124 Системний аналіз і управління, 125 Кібербезпека, 126 Інформаційні системи та технології, 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології, 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка, 153 Мікро- та наносистемна техніка, 163 Біомедична інженерія 172 Телекомунікації та радіотехніка, 173 Авіоніка, 193 Геодезія та землеустрій

«28» травня 2019 р., – 13 с.

Розробники: Більчук Н.Л. канд. філос. наук, доцент

Качуров Є. В., канд. філос. наук, доцент

Свящук А.Л. , канд. філос. наук, доцент

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри філософії
Протокол № 12 від « 11» червня 2019 р.

Завідувач кафедри

канд. філос. наук, доцент

Н.Л.Більчук

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузі знань 10 Природничі науки 11 Математика та статистика 12 Інформаційні технології 15 Автоматизація та приладобудування 16 Хімічна та біоінженерія 17 Електроніка та телекомунікації 19 Архітектура та будівництво	Цикл загальної підготовки	
Модулів – 1	Спеціальність 191 Екологія, 103 Науки про Землю 113 Прикладна математика 122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології 123 Комп'ютерна інженерія 124 Системний аналіз і управління 125 Кібербезпека 126 Інформаційні системи та технології 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології 152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка 153 Мікро- та наносистемна техніка 163 Біомедична інженерія 172 Телекомунікації та радіотехніка 173 Авіоніка 193 Геодезія та землеустрій	Навчальний рік	
Змістовних модулів – 2		2019-2020	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: немає		Семестр** 3-й, 4-й	
Загальна кількість годин – 40*/90	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3		Лекції*	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		24 год.	
		Самостійна робота	
		50 год.	
		Вид контролю: модульний контроль, залік	

*Аудиторне навантаження може бути збільшене або зменшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

** 4-й семестр для груп: 525, 525а, 525б, 525в, 525і, 525к.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної становить: для денної форми навчання – 40/50

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчання: надання знань з філософії як особливої форми осягнення дійсності та теоретичного обґрунтованого світогляду людини, в якій представлені різноманітні системи поглядів на фундаментальні засади світу в цілому, людини та їх взаємодії, в розумінні онтологічних, гносеологічних, антропологічних, аксіологічних, етичних, праксеологічних та соціальних проблем буття.

Завдання курсу:

- забезпечити засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, ознайомити із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм та плюралізм філософського мислення;
- створити умови для формування світоглядно-методологічної культури студентів, сформувані здатність свідомого, вільного, а значить, відповідального вибору особистих світоглядних позицій та вміння вести світоглядний діалог;
- показати сутність та закономірності становлення конкретно-історичних форм філософії як генезису розумової діяльності людства;
- досягти оволодіння студентами філософськими способами мислення, основними філософськими принципами, засвоєння методологічного та світоглядно-гуманістичного змісту філософії, опанування самостійним обґрунтованим стилем мислення;
- виховати вміння застосовувати отримані знання у власному житті, міжособистісних стосунках, науковій та практичній діяльності та при аналізі загальних проблем сьогодення;
- сприяти ствердженню гуманізму в суспільстві та духовному розвитку особистості.

У результаті навчання студенти повинні знати:

- сутність філософії як особливої форми теоретичного осягнення дійсності;
- структуру філософського знання, проблематику, значення та характер взаємодії;
- зміст логіки історико-філософського розвитку;
- закономірності діалектики особливих форм духовності в їх власному русі до загальних форм мистецтва, релігії та філософії;
- історичні типи філософії, установлювати наступність між ними;
- специфіку взаємодії історичних форм філософування;
- зміст основних філософських текстів;

вміти:

- для кожного типу філософії формулювати її принципи, визначати специфічні риси та хронологічні рамки, аналізувати ідеї основних представників і літературні джерела розглянутого періоду;
- показувати, як принцип певної філософської системи виявляє себе у феноменах особливої історичної епохи;
- виявляти елементи менш розвинутих філософських систем у складі більш розвинутих;
- користуватися навичками логічного аналізу;
- застосовувати наукову методологію для вирішення конкретних задач, що виникають у процесі пізнання природи, людини, суспільства і мислення.
- розрізняти філософське і нефілософське мислення;

мати уявлення про:

- світоглядні аспекти головних технічних та інженерних дисциплін;
- методологічні, логічні, естетичні та моральні основи головних дисциплін;

- позитивні та негативні сторони наукового і технічного прогресу, усіх форм осягнення світу: емпіризму, раціоналізму, ірраціоналізму;
- своєрідність вітчизняної філософської думки та її місце в загальнолюдському культурному процесі.

Міждисциплінарні зв'язки:

Внутрішньо-кафедральні зв'язки: теорія пізнання, логіка, феноменологія, філософська антропологія, соціальна філософія, етика, філософія права, філософія науки й релігії.

Міжкафедральні зв'язки: логіка, історія філософії, соціологія, етика та естетика, релігієзнавство, філософія науки, психологія, культурологія.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія філософської думки.

Тема 1. Специфіка та генеза філософської думки

Своєрідність філософського пізнання і природа філософського відношення до світу. Філософія як особлива форма осягнення дійсності. Співвідношення філософії і світогляду. Світогляд як духовно-практичний спосіб освоєння світу. Світогляд як форма самовизначення людини. Структура світогляду.

Історичні типи світоглядів: міфологічний, релігійний, філософський, природно-науковий, науково-філософський, щоденний, соціально-філософський. Міфологічний і релігійний світогляд, їх трансформація. Оформлення філософії як «любові до мудрості». Предмет філософії: її основні проблеми і методи. Функції філософії.

Тема 2. Антична філософія. Відмінні особливості античної філософії, основні періоди її розвитку. Перші філософські школи древньої Греції. Фалес, Анаксимен, Анаксимандр, Піфагор і піфагорійці. Демокрит і Геракліт. Вчення про буття та пізнання в елейській школі. Апорії Зенона.

"Класична" антична філософія. Сократ і софісти. Філософська система Платона. Аристотель і його місце в розвитку філософської думки.

Еліністичний період розвитку філософії. Філософія Епікура. Філософські ідеї стоїків. Неоплатонізм. Роль пізньої античності у розвитку середньовічної філософії.

Тема 3. Філософія Середньовіччя. Загальні риси середньовічної філософії. Виникнення і зміцнення християнства і зміна ролі та соціальних функцій філософії в епоху середньовіччя. Апологетика та патристика (Філон Олександрійський, Тертуліан). Співвідношення розуму і віри, сутності й існування в середньовічній філософії. Філософія Святого Августина. Становлення вчення про особистість. Формування схоластики і статусу філософії як служниці богослов'я. Суперечка про природу універсалій між номіналізмом, реалізмом та концептуалізмом. Філософська система Томи Аквінського. Докази існування бога.

Тема 4. Філософія Відродження та Нового часу. Зміна проблематики філософії у епоху Відродження. Подолання схоластики і перехід на позиції антропоцентризму. Гуманістичні вчення (Петрарка, Лоренцо Валла). Неоплатонізм епохи Відродження. Піко

делла Мірандола про «гідність людини». Микола Кузанський та «парадокс нескінченності». Соціально-утопічні вчення. Н. Макіавеллі та маківеллізм.

Проблематика філософії Нового часу. Її орієнтація на науку, пріоритет розуму. Проблема методу пізнання. Ф. Бекон, Р. Декарт. Емпіризм і раціоналізм. Індукція і дедукція. Монізм і дуалізм. Розвиток емпіризму в роботах Ф. Бекона. Сенсуалізм Д. Локка та соліпсизм Д. Берклі. Раціоналізм та дуалізм Р. Декарта. Виникнення механічної картини світу. Монадологія Лейбніца. Пантеїзм Спінози. Скептицизм Юма. Соціально-політичні погляди Т. Гоббса та Д. Локка. Проблема людини та суспільства у філософії французького Просвітництва.

Тема 5. Німецька класична філософія. Німецька класична філософія, її внесок у подолання метафізики і споглядальності пізнання. Особливі риси та значення. Трансцендентальна філософія І. Канта. Вчення про можливості наукового пізнання та побудову світу. Практична філософія І. Канта. «Категоричний імператив» та «шостий доказ існування Бога». Філософські погляди Й. Фіхте та діалектика «Я» та «не-Я». Натурфілософія Ф. Шеллінга. Система і метод Гегеля, основні принципи, закони і категорії діалектики. Культ людського розуму як продовження вікових традицій філософії.

Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха та аналіз сутності релігії. Історичне значення німецької класичної філософії..

Тема 6. Сучасна філософія (19-21 ст.). Характерні риси сучасної філософії. Діалектичний матеріалізм – філософія марксизму. Загальні риси сцієнтичного напрямку філософії. Становлення філософії позитивізму в трудах О. Конта. Соціологічний напрямок позитивізму (Г. Спенсер та інші). Розвиток аналітичної філософії в трудах Л. Вітгенштейна та Б. Рассела. Американський прагматизм (Ч. Пирс, У. Джеймс та інші).

Криза раціонального розуміння дійсності. Критика філософії історії Гегеля. Становлення проблематики сучасного світобачення. Специфіка розуміння людини у філософії сучасності. Відношення до науки. Загальні риси та проблематика сучасних напрямків філософії. Становлення, специфіка та напрямки ірраціональної філософії. Поворот філософії в бік ірраціоналізму та його причини: від Л. Фейєрбаха до С. К'єркегора. Основні риси «філософії життя» (А. Бергсон, В. Дильтей). Волонтаризм А. Шопенгауера. Моральний нігілізм та ірраціоналізм Ф. Ніцше.

Методологічні засади герменевтики та феноменологія Е. Гуссерля. Філософія екзистенціалізму в проблемах та відповідних категоріях. Вчення про буття та екзистенцію М. Гайдеггера. «Екзистенційна комунікація» та «осьовий час» К. Ясперса. Вчення про свободу та «Іншого» у Ж.-П. Сартра. А. Камю та абсурдність буття. Вчення про свободу та творчість М. Бердяєва. Розмивання традиційних світоглядних ціннісних позицій. Критика цінностей західної цивілізації. Постмодерністські проекти перебудови естетики, політики, філософії. Радикальне оновлення філософського дискурсу.

Тема 7. Вітчизняна філософія у контексті світової філософської думки. Передумови розвитку вітчизняної філософії: філософська думка Княжої доби, братські школи, Києво-Могилянська академія (Ф. Прокопович, Г. Кониський, й ін.). Г.С. Сковорода, його життя і філософія. Співвідношення теорії і практики. Самопізнання. Інтерпретація Біблії. «Внутрішня людина» та «споріднена праця».

«Філософія серця» П. Юркевича та її вплив на формування філософії Срібної доби. Філософські ідеї космізму (М. Федоров, К. Ціолковський, В. Вернадський). Феномен життя, Всесвіт, проблеми ноосфери.

Проблема людини, змісту історії і творчості у філософії В. Соловйова, М. Бердяєва, С. Франка. Соціально-філософські концепції В. Липінського і Д. Чижевського.

Модульний контроль: модуль 1 та додаткові завдання

Змістовий модуль 2. Основні проблеми філософії

Тема 8. Філософське осмислення світу: буття і ніщо як вихідні поняття. Філософська категорія буття. Буття людей і Буття світу - способи їхнього існування. Діалектико-матеріалістичне, метафізичне й ідеалістичне розуміння буття і ніщо.

Сучасна наука про структуру матерії і матеріальну єдність світу. Рух як універсальний спосіб буття. Форми руху матерії, їхній взаємозв'язок. Простір і час – основні форми буття матерії. Способи і результати освоєння людьми простору і часу. Соціальний, біологічний, психологічний вимір часу та простору. Поняття хронотопа.

Тема 9. Філософська концепція людини та суспільства. Специфіка людського відношення до світу. Проблема розуміння людини в історії філософії. Класифікація визначень людини. Сутність людини. Індивідуальне та суспільне в людині. Поняття індивід, людина та особистість. Історичні типи взаємовідношень людини та суспільства. Антропосоціогенез і його комплексний характер. Зміст людського буття. Проблеми життя, смерті, безсмертя.

Поняття суспільства. Природні передумови виникнення і розвитку суспільства. Суспільство як специфічна система, результат діяльності людини, що прагне досягти своєї цілі. Сучасні напрямки соціально-філософської думки. Сутність системного підходу до суспільства і його історії. Об'єктивне і суб'єктивне в історичних процесах. Специфіка соціального детермінізму. Людство як суб'єкт історії. Виявлення негативних сторін суспільного розвитку. Зміст і призначення історії. Культура і цивілізація.

Тема 10. Проблема свідомості у філософії та сучасній науці. Проблема свідомості у філософії. Природа і сутність ідеального. Дискусія в сучасній філософії і науці з проблем ідеального. Розвиток форм відображення як генетична передумова свідомості. Виникнення свідомості і її суспільна природа. Діалектика суспільної й індивідуальної свідомості. Методологічні аспекти дослідження взаємозв'язку мови і мислення. Формування штучних мов у науці і техніці. Проблема діалогу людини і комп'ютерних систем.

Тема 11. Пізнання як предмет філософського аналізу. Сутність пізнання. Соціально-історична природа пізнавальної діяльності. Діалектика суб'єкта й об'єкта процесу пізнання. Джерела і рушійні сили пізнання. Роль соціальної практики в процесі пізнання. Історичні типи пізнавальної діяльності. Стиль мислення епохи. Істина, оцінка, цінність. Об'єктивність істини. Істина як процес. Форми і методи наукового пізнання. Специфіка пізнання природи і соціальної дійсності.

Тема 12. Прогрес і проблеми сучасності. Поняття глобальної проблеми і методологія дослідження глобальних процесів. Класифікація та шляхи вирішення глобальних проблем. Глобальна свідомість і її зміст.

Модульний контроль: модуль 2, додаткові завдання та аналіз першоджерел.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Історія філософської думки						
Тема 1. Специфіка та генеза філософської думки	7	2	2	-	-	3
Тема 2. Антична філософія	8	2	2	-	-	4
Тема 3. Філософія Середньовіччя	6	1	2	-	-	3
Тема 4. Філософія Відродження та Нового часу	6	1	2	-	-	3
Тема 5. Німецька класична філософія	8	2	2	-	-	4
Тема 6. Сучасна філософія (19-21 ст.)	8	-	1	-	-	6
Тема 7. Вітчизняна філософія у контексті світової філософської думки	8	2	2	-	-	5
Модульний контроль	1	-	1	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	52	10	14	-	-	28
Змістовий модуль 2. Основні проблеми філософії						
Тема 8. Філософське осмислення світу: буття і ніщо як вихідні поняття	9	2	2	-	-	5
Тема 9. Філософська концепція людини та суспільства.	8	2	2	-	-	4
1	2	3	4	5	6	7
Тема 10. Проблема свідомості у філософії та сучасній науці.	7	1	2	-	-	4
Тема 11. Пізнання як предмет філософського аналізу	7	1	2	-	-	4
Тема 12. Прогрес і проблеми сучасності	7	-	1			5
Модульний контроль	1		1			
Разом за змістовим модулем 2	38	6	10	-	-	22
Усього годин	90	16	24	-	-	50

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Специфіка філософського знання	2
2	Філософські ідеї Стародавнього Сходу.	2
3	Становлення філософського знання. Від міфу до логосу. Формування основних філософських напрямків у античній філософії	2
4	Проблема людини та світу в середньовічній філософії.	2
5	Постановка проблеми побудови наукового метода пізнання.	2
6	Проблема суб'єкта та становлення буття, людини та суспільства в німецькій класичній філософії.	2
7	Доля філософії у XIX-XX ст.	2

1	2	3
8	Вітчизняна філософська думка /Модульний контроль	1/1
9	Філософська проблема буття.	2
10	Сутність людини як філософська проблема. Свідомість та мова. Людина у системі комунікації.	2
11	Проблема пізнання та критеріїв істини у філософії. Інформаційне суспільство як предмет соціальної філософії.	2
12	Культура та цивілізація як основа людського існування. Глобальні проблеми сучасності. /Модульний контроль	1/1
Разом		24

Примітка: 1/1 – один час відведено на модульний контроль.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1. Проблема взаємовідношення буття і духу. Світ філософських роздумів: людина і світ, мислення і буття, духовне і тілесне. Гуманістичний зміст філософії. Філософія та наука, їхній взаємозв'язок. Функції філософії як «епохи, схопленої в думці».	3
2	Тема 2. Відмінні риси античної філософії, її основні проблеми. Проблема цілого и частки. Проблема пізнання. Особливості етики и естетики античного суспільства.	4
3	Тема 3. Формування схоластики і статус філософії як служниці богослов'я. Суперечка про природу універсалій. Прогресивна та реакційна роль середньовічної схоластики.	3
4	Тема 4. Проблема методу пізнання (Ф. Бекон, Р. Декарт). Виникнення механічної картини світу. Проблема людини і суспільства у філософії французького Просвітництва.	3
5	Тема 5. Філософські погляди І.Канта, І.Фіхте, Ф.Шеллінга. Система і метод Г.Гегеля, їхні протиріччя. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха, його історичне значення.	4
6	Тема 6. Екзистенціальна філософія, її різновиди. Еволюція релігійної філософії в ХХ сторіччі. Специфіка і доля «філософії науки», неопозитивізм і принцип верифікації. Проблеми знання і мови науки. Прагматизм. Феноменологія та герменевтика.	6
7	Тема 7. Місце російської та української філософії в системі філософських поглядів ХІХ – початку ХХ століття і її роль у сучасному духовному житті людства.	5
8	Тема 8. Буття як продукт жадання. Методи емансипації свідомості: феноменологічна редукція Е.Гуссерля, герменевтичне коло Г. Гадамера, деконструкція Ж. Дерріди, негативна діалектика Т. Адорно, епістемологія М. Фуко та ін.	5
9	Тема 9. Сучасні концепції походження людини. Проблемність існування людини. «Я» та «Інший». Види комунікацій. Діалогізм як напрямок сучасної філософії..	4

1	2	3
10	Тема 10. Виникнення свідомості і її суспільна природа. Діалектика суспільної й індивідуальної свідомості	4
11	Тема 11. Форми і методи наукового пізнання. Специфіка пізнання природи і соціальної дійсності. Праксеологія. Формування штучних мов у науці і техніці.	4
12	Тема 12. Глобальні проблеми сучасності. та головні суспільно-політичні процеси. Суспільні ідеали і прогрес. Майбутнє людства як предмет дослідження та прогнозування. Проблема діалогу людини і комп'ютерних систем. Штучний інтелект як філософська проблема.	5
Разом:		50

7. Теми індивідуальних завдань:

1. Проблема походження філософії.
2. Космоцентризм і основні поняття античної філософії.
3. Вчення Демокрита. Поняття атома і порожнечі.
4. Життя і філософствування Сократа.
5. Вчення Платона про буття.
6. Вчення Аристотеля про причини, матерію і форму.
7. Елліністична філософія (загальна характеристика, основні школи і проблематика).
8. Бог, людина і світ у середньовічній християнській філософії.
9. Антропоцентризм і гуманізм у філософській думці Відродження.
10. Раціоналістична метафізика XVII століття (Декарт, Спіноза, Лейбніц).
11. Еволюція англійського емпіризму (Бекон, Локк, Юм).
12. Критична філософія Канта.
13. Система і метод філософії Гегеля.
14. Антропологічний принцип філософії Фейєрбаха.
15. К. Маркс про відчуження і перспективи його подолання.
16. Сутність матеріалістичного розуміння історії К. Маркса.
17. Позитивізм і неопозитивізм (загальна характеристика й еволюція). Позитивізм і наука.
18. Волонтаризм А. Шопенгауера. Світ як воля і уявлення.
19. Програма "переоцінки всіх цінностей" і "імморалізм" Ф. Ніцше.
20. Психоаналіз і філософія неофрейдизму.
21. Е. Гуссерль і основні ідеї феноменологічної філософії.
22. Екзистенціальна філософія (основні положення, проблеми, поняття).
23. Сучасна філософська герменевтика. М. Гадамер.
24. Аналітична філософія в XX столітті, її еволюція і криза. Сучасна "філософія науки".
25. Екзистенціально-релігійна філософія Н.А. Бердяєва. Воля і творчість.
26. Онтологія, гносеологія, аксіологія як основні розділи філософії.
27. Проблема буття в історії культури. Буття і ніщо. Головні онтологічні категорії.
28. Людина та її місце у світі. Проблема життя і смерті в духовному досвіді людства.
29. Природа пізнавального відношення. Чуттєве і раціональне в пізнанні.
30. Істина як ціль пізнання. Класичне визначення істини і його історичний розвиток.
31. Основні сторони буття науки: наука як система знань, як процес одержання нового знання, як соціальний інститут і як особлива область і сторона культури.
32. Концепції розвитку наукового знання К. Поппера, Т. Куна, І. Лакатоса.
33. Мова науки. Поняття і види опису. Принцип додатковості описів.

8. Методи навчання

Для засвоєння навчального матеріалу необхідні такі види занять, як лекції, семінарські заняття та самостійні заняття у формі виконання домашніх завдань. На лекціях студенти ознайомлюються переважно з теоретичною частиною матеріалу, що закріплюється та поглиблюється на семінарах і самостійних заняттях. На семінарських заняттях студенти оволодівають практичними навичками ведення світоглядного діалогу, порівняльного аналізу історичних форм філософії, визначення та відстоювання особистої позиції у відношенні до предмета курсу. Під час самостійних занять у студентів виробляється вміння використовувати теоретичний матеріал як методологічну основу аналізу конкретно-історичних зрізів індивідуального та суспільного життя.

9. Методи контролю

Контроль успішності студентів припускає використання поточного контролю за якістю засвоєння основного матеріалу курсу у формі усного та письмового опитування під час семінарських занять, тестування. Самостійні заняття студентів можуть контролюватися через перевірку, оцінку й аналіз виконання домашніх завдань, наданих викладачем відповідно до робочої програми. Як форма контролю може також використовуватися підготовка тематичних реферативних повідомлень та індивідуальні завдання.

Форми та способи проведення поточного та підсумкового контролю:

- опитування з місця (усно, письмово);
- самостійна робота студентів (усно та письмово);
- індивідуальні завдання (тематичні повідомлення);
- модульний контроль (7-й, 16-й тижні);
- залік (письмова відповідь на запитання до заліку).

10. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

10.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Робота на лекційних заняттях	0-1 бал
Робота на семінарських заняттях	0-4 бали
Виконання семестрового завдання*	0-8 балів
Аналіз першоджерел	0-10 балів
Захист персонального завдання	0-5 балів
Складання модульного контролю	0-21 бал

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Робота на семінарських заняттях	0...2 0...4	1 11	0...2 0...44
Виконання та захист семестрового завдання*	0...5	4	0...4
Модульний контроль	0...21	2	0...42
Усього за семестр			0...100

*Під семестровим завданням кожен викладач може запропонувати свої види роботи: доповідь за першоджерелом, ведення словника, щоденника стажування тощо.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Приклад:

Білет:

1. Теорія об'єктивного ідеалізму Платона (20 балів).
2. Вчення про категорії та антиномії пізнання Іммануїла Канта (20 балів).
3. Форми та методи пізнавального процесу (20 балів).
4. Тестові завдання (40 балів)

10.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- сутність філософії як особливої форми теоретичного осягнення дійсності;
- структуру філософського знання, проблематику, значення та характер взаємодії;
- історичні форми розвитку філософської рефлексії, школи, представників, основні ідеї;
- специфіку взаємодії історичних форм філософування;
- розділи філософського знання, проблематику, підходи до вирішення сутнісних питань;
- зміни у проблематиці та фундаментальні засади сучасної філософії;
- сутність та зміст глобальних проблем сучасності;
- зміст основних філософських текстів;

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- для кожного типу філософії формулювати його принципи, визначати специфічні риси та хронологічні рамки, аналізувати ідеї основних представників і літературні джерела розглянутого періоду;
- показувати, як принцип певної філософської системи виявляє себе у феноменах особливої історичної епохи;
- виявляти елементи менш розвинутих філософських систем у складі більш розвинутих;
- користуватися навичками логічного та критичного аналізу;
- застосовувати наукову методологію для вирішення конкретних задач, що виникають у процесі пізнання природи, людини, суспільства і мислення.
- розрізняти філософське і нефілософське мислення;
- формулювати та відстоювати власні світоглядні позиції, розуміти суть та вести діалог із представниками інших.

10.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати модульні тестування та захистити індивідуальні завдання. Знати історичні форми розвитку філософської рефлексії, школи, представників, основні ідеї, розділи філософського знання, проблематику, підходи до вирішення сутнісних питань. Мати фрагментарні, поверхові знання найважливіших розділів програми, лекційного курсу, сутність та зміст глобальних проблем сучасності; труднощі з використанням науково-понятійного апарату і термінології навчальної дисципліни; часткові труднощі з виконанням передбачених програмою завдань; неповне знайомство з рекомендованою літературою; прагнення логічно виразно й послідовно викласти відповідь.

Добре (75-89). Добре володіти основним матеріалом курсу. Виконати та захистити всі модульні, семестрові та самостійні завдання. Знати категоріально-понятійний апарат, вміти визначати проблематику та основні підходи до її вирішення, продемонструвати навички

критичного мислення та логічного аналізу. для кожного типу філософії формулювати його принципи, визначати специфічні риси та хронологічні рамки, аналізувати ідеї основних представників і літературні джерела розглянутого періоду, виявляти елементи менш розвинутих філософських систем у складі більш розвинутих Знання найважливіших робіт зі списку рекомендованої літератури

Відмінно (90-100). Глибоке і систематичне знання всього програмного матеріалу і структури дисципліни, а також основного змісту і новачій лекційного курсу в порівнянні з навчальною літературою; виразне і вільне володіння концептуально-понятійним апаратом, науковою мовою і термінологією відповідної наукової галузі; публікація наукової роботи (тез, статей); знання основної і знайомство з додатково рекомендованою літературою; вміння виконувати передбачені програмою завдання; логічно коректний і переконливий виклад відповіді. Формулювати та відстоювати власні світоглядні позиції, розуміти суть та вести діалог із представниками інших

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Чернієнко, В.О. Філософія: методика викладання дисципліни [Текст]: навч. посіб. /В.О. Чернієнко, О.І. Гаплевська. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіа. ін.-т», 2016. – 140 с.
2. Філософія в тестах [Текст]: навч. посіб. /В.О. Чернієнко, Н. Л. Більчук, С. І. Широка, О.І. Гаплевська. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіа. ін.-т», 2018. – 220 с.

12. Рекомендована література

Базова:

1. Кислюк, К.В. Філософія. Модульний курс [Текст]: Навч. посібник для студентів /К. В. Кислюк. – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 416 с.
2. Кремень, В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції [Текст]: Підручник / В.Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с.
3. Петрушенко, В.Л. Філософія [Текст]: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III -IV рівнів акредитації. – Львів: Новий Світ – 2000, 2006. – 506 с.

Додаткова:

1. Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от ис токов до наших дней. В 4-х тт. СПб.: Пневма, 2001
2. Виндельбанд В. История философии/ В. Виндельбанд. – К.: Ника-центр, 1997. – 432 с.
3. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук: в 3 т./ Г.В.Ф. Гегель.– М.: Мысль, 1975. – Т. 1. – 450 с.
4. Данильян, О. Г. Философия [Текст]: учебник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. – Х.: Прапор, 2005. – С. 213–256.

5. Кант И. Критика чистого разума/ И. Кант. – Симф.: Реноме, 1998.– 528 с.
6. Мареев, С.Н. История философии (общий курс) [Текст]: Учеб. пособие / С.Н. Мареев, Е.В. Мареева. – М.: Академический Проект, 2004. – 880 с.
7. Сухина, В.Ф. Практикум по философии [Текст]: учеб. пособие для студ. вузов / В. Ф. Сухина, К. В. Кислюк. – Х.: Фолио, 2001. – С. 225–243.
8. Філософський словник соціальних термінів [Текст] – Х.: Р.И.Ф., 2005. – 672 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
2. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0> – Вікіпедія з філософії
3. <https://stud.com.ua/filosofiya/> – Підручники для студентів